

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.550 in 10.549 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Komunizem pri nas

Ban g. dr. Marko Natlačen je ob začetku zasedanja banskega sveta, 12. t. m. podal pregledno poročilo o gospodarskem in kulturnem stanju slovenske banovine ter se pri tem pomudil tudi pri komunistični nevarnosti. Ta del njegovega govora radi splošne važnosti in aktualnosti prinašamo v naslednjem:

Razorne akcije sicer ne spadajo na dnevni red razprav banskega sveta, vendar smatram za svojo dolžnost, da se dotaknem najnevarnejše take akcije, to pa zaradi tega, ker za njeno uspešno pobijanje niso zadostna državna sredstva, t. j. državni aparat z vsemi represivnimi merami, ki so mu na razpolago, ampak mu mora priskočiti na pomoč tudi samoobramba ljudstva. To je komunizem.

V začetku l. 1939 se je opazilo popuščanje komunistične akcije, kar je v zvezi z neuspehom komunizma v Španiji in z okrepljenjo narodnega socializma v Srednji Evropi. Zlasti s priključitvijo Avstrije k Nemčiji in z ustanovitvijo češko-moravskega protektorata so se zelo poslabšale zveze tukajšnjih komunistov z inozemskimi. V drugi polovici lanskega leta pa se je komunistična akcija okreplila, in sicer po izbruhu vojne in zlasti po sklenitvi zveze med Nemčijo in Rusijo in razdelitvi Poljske, ko so se boljševiki pojavili na Karpatih.

Značilno za podkrepjeno komunistično delovanje pri nas je dejstvo, da se komunisti več ne skrivajo v tajnih društvih in tajnem tisku, temveč da nastopajo v formalnem oziru na povsem zakonit način. Sodelujejo pri raznih revijah ali pa izdajajo samostojne knjige — vse v skladu s formalnimi predpisi zakona o tisku. Znani letak »Vsemu delavskemu ljudstvu« in »Kaj hočemo«, v katerem se med drugim zahteva sprememba družabnega in gospodarskega reda z naslonitvijo na Sovjete, je bil tiskana na povsem zakonit način. Je to metoda, ki da misliti. Vsekakor je to znak, da bo treba v večji meri kot doslej komunizmu stopiti nasproti tudi z idejno borbo. Naša javnost se te svoje dolžnosti mnogo premalo zaveda. »Slovenec«, »Slovenski dom«, »Domoljub« in »Straža v viharju« so listi, ki imajo pobijanje komunistične propagande na programu; iz njihovega kroga izhajajo tudi brošure zoper komunizem in nedavno je izšla knjiga, v kateri se na poljuden način prikazujejo človek in družina pod oblastjo komunizma in se odkrivajo njegovi pravi cilji. Del tiska pa molči, kot da se ga ta državo in narod upropaščajoča akcija ne tiče. Ne bom se motil, če trdim, da je velik del naše inteligence, zlasti mlajše, v tem oziru pasiven ne zaradi tega, ker se ne zaveda nevarnosti ali ker je za politično življenje sploh gluh, ampak zaradi tega, ker si noče dobrega razmerja s komunizmom »pokvariti« za slučaj, če bi ta vendarle prišel na oblast. To nenačelno oportunistično stališče, ki računa »za vse slučaje«, je ono, kar naši borbi proti komunizmu jemlje udarnost in učinkovitost. Pomislite samo, da ljudje s tako miselnostjo vzgajajo mladino, vodijo tečaje, načelujejo društvom, posegajo v javno življenje z besedo in tiskom: kakšni morajo biti sadovi takega dela?

To so tako zvali »filokomuniste«, ki jih najdete v vseh slojih prebivalstva, v vseh stanovih, v mnogih sicer neoporečnih društvih, v mestu in na deželi, in ki okužujejo zdravo okolico, kjerkoli se pojavijo. So družbe, ki takih ljudi med seboj ne trpe, so društva, ki so svoje vrste neizprosno prečistila, so ustanove, ki niti trenutka ne bi zamudile, če bi se javil sum, da hočejo v tej stvari ostati »neopredeljena«. Vendar so to šele začetki, in sicer prav šibki začetki. Morda se je doslej akademski mladini še najbolj posrečilo, da vsaj v svojem krogu pod ostrim projektorjem načelnosti osvetli gibanja in obsodi, kar je obsodbe vredno. Drugod pa nas čaka še mnogo dela. Če se ne bomo sami, vsak zase in vsi skupaj, uprli tej bolezn, nam bo izpodklopala zdravje, ki ga nam ne bo vrnil nihče več. Ne pozabimo, da država pri najboljši volji ne more drugega kakor postopati po zakonu, z zakonom pa se taka bolezen ne zdravi.

Ni čudno, da se je komunistično gibanje, primerno idealizirano, razpaslo celo že med srednješolsko mladino. Imamo dokaze, ki jih je dala preiskava v večjem številu naših srednješolskih mest, da so srednješolci naravnost stopili v službo predstavnikov kominterne, delajo po njihovih navodilih, lovijo pristase, odgovarjajo na enakomislečimi in s takimi, ki ne kažejo dovolj odpora, razširjajo ilegalno propagandno literaturo ali urejajo in razširjajo lastne propagandne liste in lističe, ki si čisto nadevajo obleko nacionalnih aspiracij, da bi ostali maskirani. Dvoje je značilno pri teh pojavih. Najprej to, da se na stanovanjih takih srednješolcev najdejo zaloge tudi vsega ostalega opozicijskega ilegalnega tiska, kot da so ti dijaki kot nosilci srednješolske komunistične akcije obenem tudi centri za vso ostalo opozicijsko akcijo. Drugo pa je, da take dijak najdemo eno leto na eni srednji šoli, drugo leto pa na drugi. Če poizvedujemo za vzrok te selitve, izvemmo, da so bili na prejšnjem zavodu izključeni zaradi suma komunistične usmerjenosti.

Srednja šola je danes še vzgojna šola, tudi po zakonu, ne samo po naši tradiciji in našem hofenju. Dolžnost srednješolskega učnega osebja se torej ne izžepava v tem, da se mlade glave napolnijo z učenstvom, njegova dolžnost je tudi, da dijaka vodi skozi življenje in ga pripravi nanj za čas, ko vodnika več ni. Ali je se med nami profesor, ki se zanima, kje in kako dijak stane, s kom se druži, s kakšnim delom polni prosti čas? Ali je se med nami profesor, ki se zanima za dijake, tudi v izvenšolskih urah, da bi jih iztrgal iz rok brezvestnih političnih akviziterjev? Še so taki profesorji, poznamo jih; toda njihovo število je tako majhno, da izginjajo v množici onih, ki se jih dijak tiče samo kot objekt učnega kurza. So še taki, vemo, njihovo požrtvovalno, nesebično in mnogokrat tiho delo

Letonski predsednik

„o odločilni uri v najbližji bodočnosti“

Ulmanis poziva ljudstvo, naj se za eno leto naprej oskrbi s vsem živežem in naj bo pripravljeno na največje žrtve

Posveti generalnih štabov vseh baltičskih držav

Riga, 13. febr. t. Reuter. Velikansko vznemirjenje so po vsej Letonski in po vsem Baltiku vzbudile besede ministrskega predsednika Ulmanisa, ki jih je spregovoril po radiu na naslov letonskega naroda. V diplomatskih krogih pa so povzročile največje zanimanje in različna ugibanja. Predsednik vlade Ulmanis je med drugim dejal:

»Nimamo pravice, da bi se vdajali utvaram, da bo leto 1940. lahko in da se bo vse tako razvilo, da bo v naše dobro. Leto 1940. bo hudo leto. Potrebe narodne obrambe vsak dan naraščajo in bodo še naraščale. Kadar bo prišla odločilna ura, potem bo vsaka letonska hiša imela najmanj enega moža v vojaški uniformi. Naj torej rajši že sedaj vsak pripravi svoje vojaške potrebščine, da bo vse pripravljeno. Prosim vas, da vsak izmed vas na to pazi. Ako primanjkuje denarja za te namene, potem bomo morali stvar tako urediti, da bodo tisti, ki imajo denar, nekaj oddali tistim, ki ga nimajo. Verjemite, da bi se ne dotikal teh vprašanj, ako bi položaj ne bil zelo resen. Storili bomo vse, da bomo okrepili narodno obrambo, toda prebivalstvo samo mora biti pripravljeno na največje žrtve v naj-

bližji bodočnosti. Zelo modro boste ravnali, ako si že sedaj pripravite toliko živežnih zalog, da boste za eno leto preskrbljeni s kruhom in drugim nujnimi živežem. Sicer za enkrat še ne preti nobena nevarnost, toda vsak bo modro ravnal, ako bo sam zase storil vse potrebne priprave.«

Casnikarji so ministrskega predsednika takoj po govoru vprašali, če je Sovjetska Rusija morda stavila Letonski nove zahteve. Na merodajnih mestih so odgovorili, da se to ni zgodilo.

Letonski vrhovni poveljnik general Berkis, ki je prišel na obisk k estonskemu vrhovnemu poveljniku generalu Lajdonerju, bo tu ostal dva dni. Sprejel ga je predsednik estonske republike in mu izročil visoko odlikovanje.

Nove sovjetske zahteve baltičkim državam

Stockholm, 13. febr. b. Iz Tallina poročajo, da je Sovjetska Rusija postavila nove zahteve do baltičskih držav. Sovjetska Rusija pričakuje od njih podporo v vojni proti Finski.

Nove sovjetske zahteve so izzvale v baltičkih

državah veliko vznemirjenje. General Berkis in general Lajdoner, vrhovna poveljnika estonskih in letijskih vojnih sil, sta odpotovala v Moskvo na pogajanja. Značilno je, da je letonski poslanik v Londonu v posebnem letalu, ki ga je najel, prišel v Rigo, da prouči vprašanje ožjega gospodarskega sodelovanja z Anglijo. Mislijo, da je pravi razlog tega obiska iskati v tem, da poslanik prouči z vlado vprašanja dobave orožja in streliva od zaveznikov za primer, če bi Rusija začela resno ogrožati Baltik.

Tudi Novozelandski bodo delno uporabljeni na bližnjem vzhodu.

Angleški ženski vojaški zbor prisel v Francijo

London, 13. febr. b. V Francijo je dospel prvi zbor ženskih pomožnih čet iz Anglije. Ta pomožni ženski zbor je sestavljen iz 20.000 žensk. V kratkem bo prisel drugi zbor v enakem številu, ki je že sprejet v službo. Ženske so v starosti od 18 do 43. leta. Obvezale so se, da bodo skozi vso vojno opravljale pomožno službo.

Chamberlain o Sumner Wellesu

London, 13. febr. t. Reuter. Ministrski predsednik Chamberlain je danes v spodnji zbornici spregovoril tudi o potovanju ameriškega državnega podtajnika Sumnera Wellesa v Evropo in v tej zvezi dejal: »Angleška vlada je pripravljena, da sprejme Rooseveltovega odposlanca z iskrenim veseljem in mu bo stavila na razpolago vse potrebne podatke, ker želi pomagati predsedniku Rooseveltu, da si napravi nepristransko sliko o položaju.«

Smrtne obsodbe v Nemčiji

Berlin, 13. febr. t. Listi objavljajo smrtno obsodbo nad nekim Hinzom Müllerjem, ki je bil obtožen vohunstva v korist neke tuje države, nadalje smrtno obsodbo nad večjim številom mladeničev, ki so nameravali oropati potnike, kakor tudi smrtno obsodbo nad večjim številom ljudi, ki so se pregrešili z nemoralnimi dejanji.

Novo ameriško lovsko letalo

London, 13. febr. d. Angleška komisija, ki nadzoruje dobave letal v Ameriki, je bila posebno presenečena ob preizkušnji novega ameriškega lovskega letala. To letalo je težko 3 tone, krila so široka 9 m in dolgo je 7 m. Motorji imajo 1600 konjskih sil. Letalo more leteti še v višini 5000 m z brzino 676 km. To lovsko letalo je eno najhitrejših te vrste v Ameriki. Verjetno ga bodo Angleži kupili.

Amerika 15 milijard za vojno

Washington, 13. febr. t. Reuter. Roosevelt je danes podpisal zakon, s katerim bo 250 milijonov dolarjev (15 milijard din) odobrenih za potrebe narodne obrambe, kakor tudi za izvajanje nevtralnostne politike Združenih držav Severne Amerike. Ta vsota se bo uporabila do 1. junija 1940. Za poznejše potrebe bo država posebej poskrbela.

Finci s čudežnim odporom odbijajo sovjetsko valovje

Finsko poročilo

Helsinki, 13. febr. t. Finsko uradno poročilo pravi, da so sovjetski napadi včeraj, dne 12. februarja, trajali ves dan in vso noč z nezmanjšano silo na odsekih pri Summi, Nuol-sajervi, Punnus in Taipale. Finci so vse napade odbili. Uničili so pri tem 23 sovjetskih tankov. Severno od Ladoškega jezera so bili prav tako odbiti vsi sovjetski napadi. Pri Pitkaranti so Finci uničili sovražni oddelek s 100 tovrstnimi vozili. Finsko letalstvo se je vseh bojov udeležilo ter je z uspehom bombardiralo sovjetske prevoze v zaledju. Finski letalci so sestrelili 4 sovjetske bombnike.

Sovjetska poročila

Moskva, 13. febr. AA. DNB: Poročilo generalnega štaba leningrajskega vojaškega okrožja pravi:

12. februarja je bilo nekaj delovanja naših oglednih patrulj in živahno pehotno in topniško streljanje na več mestih. V Karelijski ožini se je sovjetskim četam posrečilo zavzeti 43 utrdb, med njimi 21 betoniranih utrdb, opremljenih s topništvom. Zadnje tri dni je v osvojenih utrdbah padlo v naše roke 230 strojníc in 23 topov. Zaradi slabega vremena so sovjetska letala izvedla samo nekaj oglednih poletov.

Sovjetska bombardiranja

Oslo, 13. febr. AA. Havas: Norveška telegraf-ska agencija javlja iz Kirkenesa, da so sovjetski bombniki včeraj strahovito bombardirali finske po-

Na zahodnih frontah

Na morju

London, 13. febr. t. Reuter. Nemška trgovska ladja »Wacama« (6.000 ton) je s polnim tovorom tajno odplula iz Rio de Janeira. Na visokem morju je kar naenkrat klicala na pomoč. Ko je neka španska ladja priplula na pomoč, ni o nemški ladji našla nobenega sledu več. Admiraliteta je dala biljo sporočilo, da so nemško ladjo potopili sami Nemci, kakor hitro je na morju srečala angl. križarko »Hawkins«, ki je tudi prevzela rešeno mostvo.

London, 13. febr. t. Reuter. Švedska ladja »Orania« je bila v nedeljo torpedirana od nemške podmornice brez predhodnega svarila in v polnem mraku. Mostvo, ki je šlo 24 mož, je komaj skočilo v rešilne čolne in se rešilo. Kapitan je izjavil, da nemške podmornice sploh videl ni. Ladja se je v treh minutah potopila.

London, 13. febr. t. Reuter. Admiraliteta objavlja imena osmih nemških podmorniških častnikov, ki so bili ujeti. Admiraliteta ne pristavlja ničesar o tem, da je bila kakšna nova nemška podmornica potopljena ali zajeta.

Oslo, 13. febr. AA. DNB. Norveški parnik »Niderholm« (5.200 ton), ki je bil na poti iz Amerike v Liverpool, je v ponedeljek trčil na zahodni obali Škotske ob mino in se potopil. Ljudi je rešil neki drugi norveški parnik.

London, 13. febr. AA. Havas. Neko letalo obrežne obrambe je včeraj rešilo 10 brodolomskih mornarjev, ki jih je našlo vse izžepane v nekem rešilnem čolu na Severnem morju.

Oslo, 13. febr. AA. Havas. Švedska ladja »Brigita« je izkrcala v Kopeniki 14 mož posadke estonske ladje »Linde«, ki se je pred kratkim potopila. Kapitan ladje je nevarno ranjen, drugi mehanik pa je podlegel, ko so ga izkrcavali.

London, 13. febr. t. Reuter. Španska ladja »Montevajo« je rešila 11 mož posadke neke angleške tovorne ladje »Torgino«, ki je bila od nemške podmornice bombardirana z 20 streli in potopljena. Posadka je večidel ranjena. Mrtev je samo eden. Podmornica je streljala na 500 m.

London, 13. febr. t. Reuter. Norveška motorna ladja »Sneida« (4000 ton) je bila v nedeljo potopljena od nemške podmornice. Ladja je bila na potu v Ameriko. Vsa posadka je rešena.

London, 13. febr. AA. Havas. Skoraj vse poljsko trgovsko brodogojstvo, to je okrog 90 ladij, je pobegnulo iz Baltičkega morja in sedaj sodeluje z zavezniško mornarico. »Daily Sketch« prinaša to vest iz službenega vira in pravi, da so vse te ladje zapustile poljske vode nekaj pred začetkom vojne in pobegnile v nevtralne luke. Nato so v skupinah ali posamič prispelle do zavezniških luk.

je neprecenljive vrednosti, vendar: kaj bo zalaglo to delo spričo splošne indiferentnosti napram moralnemu razvoju mladine!

Moj klic velja preko vas, gospodje člani banskega sveta, vsem slojem naroda: Pazite, kaj se godi v družini, v društvih, v javnosti, v soli in uradih, v industrijskih delavnicah in v podzemeljskih rovih, da vas nekoč ne preseneči svet, ki mu bo krščanstvo samo še tarča za pijane dovpite, ruševine večstoletne narodne kulture pa temelj, na katerega bo postavil svoje brezdušno materialistično carstvo. Moj klic velja posebej še vsem poklicnim vzgojiteljem mladine, to je vsemu našemu nižjemu in višjemu učitelstvu: Najdragocenejše, kar imamo, je izročilo vaši skrbi. Čez deset let bo slovenski svet tak, kakršnega vi danes polagate v mlade duše. Gorje vam, če se izkaže, da nji niste pleli, ali da ste celo sejali ljuliko!

Klic s severa

V gl. v. l.: Richard Arlen, Beverly Roberts ter izvrstno dresirana psa Buck in Rin-tin-tin jun. Film je prirejen po znanem romanu pisatelja J. Oliver Curwooda. Kot dopolnilo: »Krvna osveta« Film iz življenja železniških gangsterjev. — Borba ljudi, ki se ne strahuje smrti ter poznajo le svojo dožnost! — Ob 16., 19. in 21. uri

Filmska drama z daljnega severa, kjer se bora ljudje in živali za svoj borni obstanek. Za njih velja samo en zakon: »Ubi, sicer boš ubit!« Film brutalnih pustolovščin, velikih opasnosti, hraneče linhe in neizmernih pr rodnih krasot KINO SLOGA tel. 27-30 **Premiera danes!**

Briljantna in duhovita komedija - film svetovnega uspeha, mojstrovina režiserja René Claira

Strah na gradu

Robert Donat in Jean Parker
Salve smeha bodo odmevale po dvorani! Danes premiera
Kino Union
Ob 16., 19. in 21. uri
Telefon 22 21

LJUBLJANA

Javna kopališča

Problem javnih kopališč v Ljubljani še zmerom ni povsem zadovoljivo rešen. Ljubljana ima trenutno naslednja zimska odprta kopališča: mestno kopališče v Prečni ulici, kopališče v mestni hiši na Jegličevi ulici, javno kopališče na Okrožnem uradu, v hotelu »Slo« in v Sokolskem domu na Taboru. Zimski bazen SK Ilirije ima bolj intern in športni značaj. Prav tako je tudi kopališče v mestni hiši na Jegličevi cesti bolj krajevna značaja, ker ga uporabljajo večinoma le stranke v hiši. Mestno kopališče v Prečni ulici, ki ga obiskuje izredno mnogo strank, je pa že bistveno zastarelo in bi ga bilo treba do temeljev modernizirati. Mestna občina je za svoje delavstvo zgradila posebno kopališče v šempetrski vojašnici. V Ljubljani imamo nadalje tudi sedem s prhami opremljenih kopališč po raznih šolah. Nekaj takih kopališč imajo tudi športne in telovadne organizacije.

— Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed vsled zapeke, naj se rabi že davno znana in učinkovita naravna »Franz-Josefova« grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je »Franz-Josefova« grenka voda prav posebno koristno domače sredstvo, kadar gre za to, da se zjutraj očisti prebavni kanal s salinskim sredstvom za odprtje.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

I XV. prosvetni večer, ki bo v petek 16. t. m., je posvečen ženskim samostanom na Slovenskem. Ga. dr. Melita Pivčeva je zbrala zgodovinske znamenitosti, ki se nanašajo na številne ženske samostane, katerih ni več na naših tleh. V svojem predavanju bo pokazala na velik kulturo in gospodarski pomen omenjenih ustanov. Predavanje bo opremljeno s skopičnimi slikami. Na to predavanje posebno vabimo cenj. ženstvo mesta Ljubljane, vse dekliške krožke, dijakinje in gđ. učiteljice. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7 in v trgovini Stifligoj za franč. cerkvijo.

I F. O. Moste poziva vse svoje člane in mladce, ki bodo tekmovali v nedeljo na amaterskih tekmah, da se gotovo udeležijo sestanka, ki bo drevo ob 8. Kogar ne bo, ne bo mogel tekmovali. Udeležba je torej strogo obvezna. Odbor.

I G. Hugh Rutledge, znameniti raziskovalec Himalaje, ki je vodil britske ekspedicije na Mount Everest v letih 1933 in 1936, bo pod okriljem angleškega društva v Ljubljani predaval o Mount Everestu v ponedeljek, dne 19. t. m. ob 20 v frančiškanski dvorani. Predavanje, v katerem bo opisal organizacijo vponov na Everest ter orisal vse težave, ki so združene s temi vponi, in vzroke, zaradi katerih se kljub vestnim pripravam doslej še ni posrečilo stopiti na vrh najvišje gore na svetu, bodo spremljale številne skopične slike. Na izredno zanimivo predavanje že danes opozarjamo vse člane angleškega društva ter planince, ki jih zanimajo vponi v za nas neznanem gorstem svetu.

I Angleško društvo v Ljubljani opozarja svoje člane na današnji redni letni občni zbor, ki bo ob 20 v društvenih prostorih Tavčarjeva ul. 12 z običajnim dnevnim redom.

I Transmisijiski jermen ga je zgrabil. V tovarni g. Rojine v Slomškovi ulici se je v tork dopoldne pripetila huda nesreča, 17-letni vajenec Franc Kovik, doma iz Kresniških Poljan, je stregel stroju, pri tem pa se je preveč neprevidno približal transmisijiskemu jermenu. Jermen ga je zgrabil za glavo in ga z vso silo treščil ob stroj in na tla. Vajenec je obležal na tleh nezavest in s hudimi poškodbami. Reševalci so ga prepeljali v bolnišnico, kjer pa imajo zdravniki malo upanja, da bo okrevale. — Z glavnega kolodvora so reševalci prepeljali v bolnišnico ključavničarja Karla Slugo, ki se je v železniški delavnici močno oparil po hrbtu. — Zadnje dni je opaziti, da se spet več naval bolnikov v ljubljansko bolnišnico. Samo v ponedeljek so sprejeli v bolnišnico 180 bolnikov.

I Kanalizacijsko omrežje v Ljubljani se je v preteklem letu podaljšalo za 2484 m, tako da je konec l. 1939 znašala dolžina celotnega omrežja mestne kanalizacije 93.624 m. Poročilo mestnega fizika, iz katerega povzemamo te podatke, poudarja nujno potrebo, da se premosti izliv zbiralnih kanalov izven mestnega ozemlja, ker predstavlja sedanje stanje, ko se izlivajo v strugo

Ljubljane v sredini mesta tik bolnišnice, velik zdravstveni nedostatek. Večina javnih stranišč v Ljubljani ne odgovarja sodobnim zahtevam o tehnično higienski ureditvi. Od 21 javnih stranišč v Ljubljani jih ima le pet posebno snažilko. Ostalih 16 pa čistijo mestni delavci. Asanacija javnih stranišč je nujna zdravstvena potreba, prav tako je nujno potrebno postaviti moderno stranišče vsaj pred glavnim kolodvorom in na Ajdovščini. V letu 1938 je bil napravljen načrt zgraditi, oziroma asanirati 18 javnih stranišč, kar pa le počasi napreduje.

I »Klic s severa.« Film izrednih prirodnih krasot, prirejen po znanem romanu pisatelja Jamesa Oliverja Curwooda, ki obravnava težko borbo za obstanek na skrajnem severu, kjer je v veljavi samo en zakon: »Ubi, ker sicer boš ubit!« To je pradedni zakon na severu, ki velja še danes. Življenje na severu zahteva od slehernega vso moč, ki je potrebna borcem, slabiči so že v naprej zapisani smrti. Klic s severa je klic reke Yukona, ki mu vsakdo podleže. Naravne lepote bodo pa vsakega očarale. V filmu sodelujeta dva izborna dresirana psa in sicer poznani »Buck« ter »Rin-tin-tin« jun. Ljubitelji lepih in napetih filmov bodo prišli tokrat v kinu Sloga na svoj račun.

Razbojnik Hace umoril orožnika

V Spodnji Hudinji pri Celju je Hace ustrelil orožniškega podnarednika Medena — Aretacija dveh krošnjarjev, ki sta od Haceta kupovala nakradeno blago

Celje, 13. februarja.

Razbojnik Hace

neznancem. Ta pa je že razbil šipo na malem oknu in zlezel skozi okno na cesto. Orožnik Mauko je nekajkrat ustrelil za njim ter ga očitno zadell, ker so ostali za njim krvavi sledovi. V sobi je morilec pustil klobuk in aktovko, v kateri je bilo nekaj ženskega perila, brivski aparat in druge drobnarije.

V nekaj minutah je prihitel na kraj umora avtomobil celjske rešilne postaje in odpeljal smrtno ranjenega podnarednika Medena proti celjski bolnišnici. Meden pa je že med potjo izdihnil.

Vest o groznem umoru se je bliskovito hitro razširila in čez nekaj minut je bila obveščena vsa oblast, orožniške čete in policija. Na kraj zločina so se pripeljali orožniški major Vindakijevič, predstojnik mestne policije g. Uršič in policijski nad-

zornik Zavee, Morilec so kmalu po zločinu opazili na cesti, ki pelje proti Bukovemu Zlaku. Napadel je nekega vajenca, ki se mu je pripeljal naproti s kolesom, ga zvrnil ter mu vzel kolo. Morilec je takoj zasledoval deset orožnikov z majorjem Vindakijevičem, predstojnikom policije Uršičem in nadzornikom Zaveem. Policijski pes je dal časa dobro sledil morilcu, žal pa je novi sneg, ki je padel sredi zablisa sledove za morilcem. Morilec so zasledovali do polnoči. Sedaj ni dvoma, da je zagrešil številne vlome v celjski okolici morilec podnarednika Medena, zakaj ukradeni predmeti, ki jih je prodajal krošnjarjem, dokazujejo njegovo krivdo. Našli so tudi blago, ki je bilo ukradeno pri vlonu v neko trgovino v Vojniku. Na begu po tem vlonu je vlonilec izgubil tudi dokumente in fotografijo, po kateri so spoznali, da je bil to razbojnik Hace. To fotografijo danes pričujemo. Ob tisti priliki je Hace izgubil tudi delavsko knjižico nekega 16-letnega dekleta in listnico, last čevljarkega mojstra Ivana Kosa, pri katerem je bilo vlonjeno 28. okt. Danes zjutraj so na mestni policiji pokazali enemu izmed aretiranih krošnjarjev fotografijo Haceta, ki so jo našli. Krošnjar je po fotografiji takoj spoznal, da je to morilec podnarednika Medena, ki je pogosto prihajal h krošnjarjem in jima prodajal ukradeno blago. Hace ima na vesti številne vlome okoli Celja, sumijo pa

Orožje bojnih ladij

Težki topovi - Velikanska teža - Strahotni učinki

Bojne ladje vseh narodov so kot s poglavitnim orožjem opremljene s težkim topništvom. Topovi so 28–40,6 cm kalibra, kakršne velikosti so pač ladje. Največkrat so topovi 38 cm kalibra. Moderna bojna ladja ima po 6 do 12 takih topov. Topovske cevi so silno težke, saj tehta cev 40,6 cm topa krog 130.000 kilogramov, da jih ne morejo upravljati človeške moči, ampak jih ravna jo le stroji. Ker pa je treba dragoceni top zavarovati sprito sovražnikovih zadetkov, so obdani s težkim oklepom. V tem oklepu so zaradi varčevanja s prostorom tudi po 4 topovi, ki tvorijo skupaj topovski stolp in se imenujejo stolpi dvojčkov, trojčkov ali četvorkov, kolikor je pač topov skupaj. Stolpi stojijo navadno sredi ladje, da je moči streljati na vse kraje. Če so na ladji štirje taki stolpi, stojita dva spredaj, dva zadaj; če so trije, pa dva spredaj, eden pa zadaj. Da pa pri streljanju niso drug drugemu v napotje, so stolpi, ki so bolj blizu ladijske sredine, višji od drugih.

Velikanske so številke o teži in zmoglosti 40,6 centimetrskega topa: ta top strelja iz 20 m dolge cevi izstrelke, ki tehta eden po 1000 kg in vsebuje po 40–100 kg razstreliva. Naboj smodnika (300 kilogr.) daje izstrelku prvotno brzino do 900 km na sekundo, tako da s silo 40 milijoni metrskih kilogramov butne iz cevi. S to energijo bi mogel kak vojski žerjav dvigniti velikansko oklopnico z vso vsebino vred štiri metre visoko. Stolp 40,6 cm trojčkov brez oklepa — tehta 1 in pol milijona kilogramov!

Kakor je bilo že omenjeno, pregibajo posebni stroji cevi navzgor in ves stolp na vse strani. Stroji delujejo večidel elektro-hidravlično, a tudi samo električno ali samo hidravlično. Stroji pa opravljajo tudi vsa druga dela, da dvigajo municijo, jo porivajo v cevi in vse drugo. Stolp stoji in se suče v velikem ležaju krogel na oklepu in sega s vojimi nadstropji do dvojnati tal ladje.

Moderni ladijski topovi pa nimajo zato take sile, kakor je navedeno v prejšnjih številkah, da bi njih izstrelki dosegli čim večje daljave, ampak zato, da z večjo silo butnejo v oklepe ladij. Daljša streljanja ostane torej neizbrabljena (kak 40,6 cm top ustrelji lahko 50–60 km daleč), saj se moderno strelje iz več razlogov ne vrši na take orjaške daljave.

Granata za razbitje oklepa naj bi torej v prvi vrsti preluknjala oklep in se nato v cilju razletela. Zato ima vžigalnik, ki hitrost zmanjšuje. Ko te granate narejajo, jih delajo tako, da se pri dotiku z oklepom tudi razletijo. Granate, ki so po 2 m dolge in 1000 kg težke, so dandanes napolnjene s 40 do 100 kg razstreliva, medtem ko so jih l. 1914 polnili še s črnim smodnikom. Od 40,6 cm oklopne granate smemo že pričakovati, da bo na 10 km razdalje in pri navpičnem padcu na ladjo preluknjala 50 cm debeli jekleni oklep, a na 20 km

tudi, da je zagrešil dvojni umor v Medlogu in dvojni roparski umor v Sešcah pri Sv. Pavlu pri Prebodu. Orožniki z vso pozornostjo in marljivostjo zasledujejo morilca, ki bo to pot težko ušel. Kakor so sledovi pokazali je morilec ranjen, zaradi česar domnevajo; da ne bo mogel daleč pobegniti. Vso javnost prosimo, da pri zasledovanju tega zločinca pomaga oblastem in če bi ga kdo kje opazil, naj to takoj sporoči bližnjim orožnikom.

SCHICHTOV
RADION

nere hitreje

Perila ni treba več toliko
menčati in po več ur. stati
za pralnim koritom. Če ga
kuhate v raztopini Radiona,
bo perilo v najkrajšem času
bleščeče čisto in snežnobelo.

RADION BELINA!

27 mrtvih zaradi rudniške
nesreče v Belgiji

V četrtek zarana zjutraj je v rudniku pri Marchiennesu izbruhnil požar. Dosele so dognali, da se je 26 rudarjev zadušilo in zastrupilo s plini. Rudnik še zmeraj gori. Mrličev še niso mogli izkopati pač pa so rešili pet ranjenih rudarjev. — Ogenj je nastal najbrž zaradi kratkega stika ali pa je odskočila iskra s kakega motorja.

Sv. Jurij ob juž. žel.

Roditeljski sestanek je bil v nedeljo na dekliški šoli. Udeležilo se ga je mnogo staršev. Katehet dekliške šole je v svojem predavanju staršem obširno razložil, katere stvari v mladinski vzgoji je dandanes treba posebno utrditi. Za njim je govorila o najmanjših uč. gđ. Schreinerjeva, pesnica gđ. Petelinova pa je prebrala svojo zgodbo o solanju Matjaža, ki so ga součenci po krivem obdolžili tatvine. Sestanek je napravil na vse tako ugoden vtis, da so ga soglasno sklenili ponoviti po veliki noči.

Akademija FO in DK v nedeljo ne bo samo telovadna prireditve, ampak predvsem manifestacija naše misli v teh dneh.

Zepni radio. Na sliki je zgraditelj žepnega radijskega sprejemnika, Italijan Settimo Rinaldini, ko razkazuje v Rimu svoj aparat. Sprejemnik imav velikost srednje velikega fotografskega aparata in je vdelan v obod fotografskega aparata. Poslušase s slušalko in ni treba nobene antene ali kaj sličnega.

